

(इंग्रजीमध्ये टंकलिखित केलेल्या न्यायनिर्णयाचा मराठी अनुवाद)

बिहार राज्य आणि इतर

विरुद्ध

बटेश्वर शर्मा

१४ मार्च १९९७

[न्यायमूर्ती के. रामास्वामी आणि न्यायमूर्ती जी. टी. नानावटी]

सेवा विषयक कायदा:

पदोन्नती-कार्यकारी अभियंता-हंगामी अधीक्षण अभियंता म्हणून काम करणे - डी. पी. सी. अधिकाऱ्याविरुद्ध प्रलंबित असलेल्या अनेक विभागीय कार्यवाहीत हा अधिकारी अधीक्षण अभियंता-उच्च न्यायालयाच्या पदावर पदोन्नतीसाठी अयोग्य असल्याचे आढळून आले, ज्यामध्ये असे निर्देश देण्यात आले होते की त्या अधिकाऱ्याला सर्व परिणामी लाभांसह पूर्वलक्षी प्रभावाने पदोन्नती देण्यात आली असल्याचे मानले जाईल-तसेच, उच्च न्यायालयाचा आदेश बेकायदेशीर आहे-एकदा डी. पी. सी. ला असे आढळले की तो अधिकारी विचार करण्याच्या तारखेपर्यंत पदोन्नतीसाठी अयोग्य होता, त्यानंतर हे प्रकरण डी. पी. सी. च्या स्थापनेसाठी सरकारकडे पाठवण्यात आले पाहिजे होते, जेणेकरून अधिकाऱ्याच्या पदोन्नतीसाठीचे प्रकरण नंतरच्या कालावधीत विचारात घेतले जाईल-कायदानुसार गुणवत्तेनुसार अधिकाऱ्याच्या प्रकरणाचा विचार करण्यासाठी सरकारला डी. पी. सी. स्थापन करण्याचे निर्देश देण्यात आले आहेत.

दिवाणी अपील न्यायाधिकरण:दिवाणी अपील क्रमांक - २२२७/१९९७

१८०१/१९९४ च्या मूळ अर्ज क्रमांक मध्ये केंद्रीय प्रशासकीय न्यायाधिकरण, दिल्लीच्या दिनांक ३१/०३/९५ च्या निकाल आणि आदेशातून

एन. एन. गोस्वामी, श्रीमती इंदू गोस्वामी, सुश्री कानू प्रिया मित्तल आणि अरविंद के. शर्मा.
अपीलकर्त्यांसाठी चे वकील

प्रतिवादीसाठी किशोर के. पटेल आणि एस. एम. गर्ग. न्यायालयाने पुढील आदेश दिला अनुमती दिली.

आम्ही दोन्ही बाजूंचा विद्वान वकिलाना ऐकले आहे.

२ मे १९९६ रोजी एल. पी. ए. क्र. ८१५/९५ मध्ये मंजूर झालेल्या पाटणा उच्च न्यायालयाच्या विभागीय खंडपीठाच्या निर्णयावरून विशेष अनुमती ने हे अपील उद्भवते.

मान्य केलेली तथ्ये अशी आहेत की प्रतिवादी तात्पुरता अधीक्षक अभियंता म्हणून काम करत असताना, आर्थिक व्यवहार इत्यादींच्या बाबतीत त्याच्या स्वतःच्या गैरवर्तनाबद्दल त्याच्या विरोधात अनेक कारवाई सुरू करण्यात आल्या. सर्व तथ्ये तपशीलवार सांगण्याची गरज नाही. सरकारने विधिवत स्थापन केलेल्या विभागीय पदोन्नती समितीने (डी. पी. सी.), डी. पी. सी. ला खालीलप्रमाणे आढळलेल्या दिनांक १ च्या कार्यवाहीत, प्रतिवादी नियमित आधारावर कार्यकारी अभियंता पदावरून अधीक्षण अभियंता म्हणून पदोन्नतीसाठी योग्य आहे का या प्रश्नावर विचार केला होता, हे सांगणे पुरेसे आहे.

" त्यामुळे विभागीय पदोन्नती समितीने आपल्या बैठकीत विभागाने उपलब्ध करून दिलेल्या सर्व संबंधित कागदपत्रे/कागदपत्रांची तपासणी केली.

चौकशीनंतर समितीला असे आढळले की प्रस्तावित अधिकारी १६.०१.१९९४

पर्यंतच्या पदोन्नतीसाठी अयोग्य आहे.

सक्षम समितीने वरील निष्कर्ष लक्षात घेता, सर्व परिणामी लाभांसह प्रतिवादीला १७ जानेवारी १९८९ पासून पदोन्नती देण्यात आली असल्याचे मानले जाऊ शकते असा निष्कर्ष उच्च न्यायालय नोंदवू शकेल का, असा प्रश्न उपस्थित होतो. उच्च न्यायालयाने घेतलेला दृष्टिकोन स्पष्टपणे बेकायदेशीर आहे कारण एकदा डी. पी. सी. ला प्रतिवादी त्या तारखेपर्यंत पदोन्नतीसाठी अयोग्य असल्याचे आढळून आले की, उच्च न्यायालयाने स्वीकारणे आवश्यक असलेला एकमेव मार्ग म्हणजे डी. पी. सी. च्या स्थापनेसाठी हे प्रकरण सरकारकडे पाठवणे, जेणेकरून नंतरच्या काळात त्याच्या पदोन्नतीसाठी योग्यतेचा विचार करता येईल. अशा परिस्थितीत, डी. पी. सी. नव्याने गुणवत्तेचा अभ्यास करेल आणि प्रतिवादी पदोन्नतीसाठी योग्य आहे की नाही हे शोधून काढेल. जर तो योग्य असल्याचे आढळून आले आणि त्या वतीने शिफारस केली गेली, तर सरकार त्याला नियमितपणे नियुक्त करेल आणि त्याला त्याच्या पदोन्नतीच्या तारखेपासूनच ज्येष्ठता मिळेल, पूर्वीच्या तारखेपासून नाही जेव्हा तो तात्पुरत्या आधारावर काम करत होता. गुणवत्तेबाबत कोणत्याही प्रकारे कोणतेही मत व्यक्त करण्यास आम्ही इच्छुक नाही. गुणवत्तेवर निर्णय घेण्यासाठी डी. पी. सी. हे एकमेव सक्षम प्राधिकरण आहे.

या परिस्थितीत उच्च न्यायालयाचा आदेश बाजूला ठेवला जातो. सरकारला डी. पी. सी. स्थापन करण्याचे निर्देश देण्यात आले आहेत, जे गुणवत्तेनुसार नियमांनुसार प्रतिवादीच्या प्रकरणाचा विचार करेल आणि त्यानंतर त्यानुसार सरकारला योग्य निर्देश देईल. हा आदेश मिळाल्याच्या तारखेपासून तीन महिन्यांच्या आत संपूर्ण प्रक्रिया पूर्ण करण्याचे निर्देश आम्ही सरकारला देतो.

त्यानुसार अपील करण्यास परवानगी आहे. खर्चाबदल कोणतेही आदेश नाहीत.

आर. पी.

अपीलाला मान्यता देण्यात आली.

अस्वीकरण

या न्याय निर्णयाच्या मराठी भाषेतील या अनुवादाचा वापर हा पक्षकार असल्यास त्याच्या तिच्या मातृभाषेमध्ये त्याचा अर्थ समजून घेण्यापुरताच मर्यादित राहील आणि त्याचा इतर कोणत्याही कारणाकर्ता वापर करता येणार नाही तसेच इंग्रजी भाषेतील हाच सर्व व्यावहारिक आणि कार्यालयीन वापरा करिता विश्वसनीय असेल आणि तोच त्यातील आदेशाच्या निष्पादन आणि अंमलबजावणी करता वैध मानला जाईल.